

Favrskov kommune

Afdeling: Landbrug og Natur

Natur og Miljø

Att. Andrea Høj Plejdrup

(Sendt elektronisk: ahpl@favrskov.dk & favrskov@favrskov.dk)

Vingsted, den 5. juli 2019.

Danmark Sportsfiskerforbund's bemærkninger til forslag til revideret regulativ for Gelbæk:

Indledningsvis vil vi gøre opmærksom på at Danmarks Sportsfiskerforbund har klaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet over Favrskov- og Silkeborg kommuners dispensation til opgravning af Gelbæk. Vi vil henvise til denne klage, samt opfordre Kommunerne til at afvente med udsendelse af et revideret regulativ for Gelbæk, til klagen er afgjort i Klagenævnet.

Endvidere vil gøre opmærksom på at Miljøstyrelsen har startet et projekt, der skal undersøge muligheden for at udlægge vandløb som naturvandløb. Regeringens ekspertudvalg udkom i december 2017 med en rapport til ændret vandløbsforvaltning. Ekspertudvalget fremsatte en række anbefalinger til tiltag/ændringer inden for vandløbsområdet, og som opfølgning på disse anbefalinger skal der gennemføres en række udredningsprojekter for at forbedre det faglige grundlag med henblik på implementering af de fremsatte anbefalinger. Herunder blandt andet muligheden for at udlægge vandløb som naturvandløb.

Danmarks Sportsfiskerforbund finder derfor udsendelse af et forslag til et revideret regulativ for Gelbæk på nuværende tidspunkt, som unødigt og spil af resurser.

Gelbæk er et vandløb der har været forvaltet som et naturvandløb i 24 år. DSF finder derfor at Kommunerne burde afvente arbejdet med mulighederne for udpegning af naturvandløb og ikke for nuværende ændre på Gelbæk regulativet.

En vægtig grund er at Gelbæk er habitat for en af Danmarks mest sjældne fisk – den rødlistede smerling. Desuden har Gelbæk en målsætning om at skulle opfylde god økologisk tilstand i vandområdeplanerne 2015-21 – en målsætning der IKKE er opfyldt.

På side 3 i fremsendte udkast fremgår grundlaget for regulativet.

2. Grundlaget for vandløbsregulativet

Gelbæk er optaget som kommunevandløb i Favrskov og Silkeborg Kommuner.

Regulativet er udarbejdet på baggrund af:

- Lovbekendtgørelse nr. 127 af 26. januar 2017 om vandløb (vandløbsloven)
- Bekendtgørelse nr. 919 af 27. juni 2016 om regulativer for offentlige vandløb
- Direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 (Habitatdirektivet)

Gelbæk er målsat i vandområdeplan 2015 - 2021 til God økologisk tilstand.

Vandløbsmyndigheden er forpligtet til, at vedligeholdelsen skal udføres således, at vandløbets fysiske tilstand er i overensstemmelse med de krav, målsætningen stiller hertil samt de støtteparametre, der er anført i vandområdeplanen.

Vedligeholdelsen skal derfor sikre afvanding såvel som en God økologisk tilstand med et varieret dyre- og planteliv.

Vandløbsloven danner det primære grundlag for udarbejdelse af vandløbsregulativet. Vandområdeplan 2015-2021 for Vandområdedistrikt Jylland og Fyn, miljømålsloven, naturbeskyttelsesloven, miljøbeskyttelsesloven samt øvrige love og planers betydning for regulativets indhold er nærmere beskrevet i redegørelsen, bilag 1.

Der er i 2015/17/19 gennemført en opmåling af vandløbet til fastlæggelse af vandløbets aktuelle forhold. Alle koter i regulativet er angivet i kotesystem DVR90.

Dette regulativ erstatter vandløbsregulativ af 1996 .

DSF har følgende bemærkninger:

Vi finder at Silkeborg- og Favrskov kommuner fraviger praksis ved udarbejdelse af udkast til regulativ for Gelbæk. Det fremgår af udkastet at det er planen at ny regulativbund fastsættes under eksisterende.

Såfremt den nye regulativbund ligger under den eksisterende, så kan der graves af bunden hver gang den kommer op over regulativmæssig bundkote – dette finder vi dybt kritisabelt og ikke normal praksis.

Hidtil praksis har været at vandløbsmyndigheder tager udgangspunkt i nuværende fysiske forhold, når naturregulativer laves om til regulativer med en beskrevet vandføringsevne. Dette anbefales og fremgår af vejledning fra Miljøministeriet 2007.

I ”Udarbejdelse af vandløbsregulativer - Notat til inspiration for vandløbsmyndigheder - Erfaringsopsamling og ny viden” Miljøministeriet Skov- og Naturstyrelsen 2007 står flg.:

Selve regulativet skal bl.a. indeholde bestemmelser om vandløbets fysiske tilstand i form af enten skikkelse eller vandføringsevne. Ved fastsættelse af den fysiske tilstand tages der udgangspunkt i vandløbets faktiske, fysiske tilstand. Dog skal den fastsatte skikkelse i det hidtidige regulativ lægges til grund i de tilfælde, hvor vandløbets fysiske miljøkvalitet er ringere, dvs. dimensionerne er større, end hvad der følger af regulativet.

Den økologiske tilstand i Gelbæk er dårlig

Den økologiske tilstand for Gelbæk er iflg. Miljøstyrelsens MiljøGIS for vandområdeplanerne 2015-2021 samlet set dårlig. Med hensyn til økologisk tilstand for smådyr (Dansk Vandløbs Fauna Indeks) er tilstanden god, dog moderat på den øvre del, men med hensyn til økologisk tilstand for fisk, er den dårlig.

Den udmeldte målsætning og udkastet til et nyt regulativ for Gelbæk giver ikke sikkerhed for målopfyldelse i Gelbæk – snarere tværtimod. Danmarks Sportsfiskerforbund er af den overbevisning at udkastet vil påføre en forringelse af Gelbæk, hvilket er i strid med Vandrammedirektiv og Bekendtgørelse af lov om vandplanlægning.

Grødeskæringsvejledningen 2017

Jeg har indsat et større afsnit fra Grødeskæringsvejledningen 2017 som ikke er medtaget som et faglig input i Favrskov- og Silkeborg kommuners udkast til regulativforslaget.

Grødeskæringsvejledning - Vejledning om grønnskæring i danske vandløb - Miljøstyrelsen december 2017

5.4 Betydning af grønnskæring for smådyr og fisk

Smådyr

Når der skæres grøde på en vandløbsstrækning, sker der en direkte påvirkning af dyr, der sidder på den afskårne plantebiomasse (se afsnit 4.4).

Herudover sker der ved grønnskæringen en forringelse af smådyrenes levesteder i form af en større ensartethed i det fysiske vandløbsmiljø. En forøgelse af sedimenttransport og efterfølgende aflejring nedstrøms i vandløbet kan være en konsekvens af grønnskæringen, og dette kan påvirke arter knyttet til de grove substrater, fx visse døgnfluer, slørvinger og vårfluer, negativt. Undersøgelser har vist, at diversiteten i sammensætning af smådyr mellem og under planterne er større på vandløbsstrækninger, der ikke vedligeholdes ved grønnskæring end på strækninger, hvor der grønnskæres. DVFI øges generelt, når den fysiske variation øges ved reduceret grønnskæring. Der er kun begrænset viden om effekter på sammensætningen af smådyr som konsekvens af ændringer i plantesammensætningen afledt af grønnskæringen, men det er dokumenteret, at der optræder flere arter af smådyr samt flere såkaldte fødefunktionelle grupper (livsformer hos smådyr) i grødedør med en mere blandet sammensætning af plantearter. Ændringer i plantesammensætningen, som er afledt af valg af grønnskæringsmetode samt hyppighed og tidspunkt for grønnskæring, kan derfor føre til ændringer i sammensætningen af smådyr. Der er også observeret en tendens til et fald i diversiteten af smådyrene ved mere end én årlig grønnskæring.

Samme observation er gjort for plantesamfundene. Endelig kan det nævnes, at gentagne grønnskæringer i samme strømnende i nogle vandløb sandsynligvis vil have en negativ effekt på smådyrssamfund, som det er set hos plantesamfundene.

Fisk

Hvad angår fiskebestandene i vandløb, har undersøgelser vist omfattende fiskedød ved oprensning med mejekurv, samt at antallet af ørred og præsmolt af laks falder markant under og umiddelbart efter grønnskæring.

Det er af stor betydning for fiskebestandene, hvor stor en andel af planterne der skæres bort. En omfattende undersøgelse af ørredbestande i fynske vandløb viste en firdobling af bestandene som konsekvens af ændring i grønnskæring fra fuldskæring til strømrendeskæring. Ørred-individerne har en stærk territorial adfærd, og en reduktion af kompleksiteten af levesteder ved grønnskæring vil have betydning for antallet af ørreder, der kan leve på en vandløbsstrækning. En undersøgelse i Gudenåen har vist, at ørredyngel klart foretrækker grødedækningsgrader på mellem 40 % og 80 %. Undersøgelsen i Gudenåen viste endvidere, at ørreden fravalgte områder med tætte bevoksninger af eksempelvis pindsvineknop nær bredden eller vandpest som levested. En anden undersøgelse har

vist, at ørreden foretrækker plantearter, der danner grødeøer som levested, som fx børstebladet vandaks og vandstjerne. Ændringer i plantesammensætningen afledt af grødeskæring kan således også have en betydning for forekomsten af fisk i vandløbene.

En øget sedimenttransport afledt af grødeskæring med efterfølgende aflejring nedstrøms i vandløbet har også negative konsekvenser for fiskene i form af eksempelvis tildækning af gydebanks og reducerede fødemængder (smådyr).

Visse grødeskæringsmetoder som eksempelvis strømrendeskæring (se afsnit 6.3) kan på længere sigt have negative konsekvenser for fiskene, da de kan føre til, at vandløbet bliver smallere og dybere (se afsnit 5.2), hvilket kan betyde, at eventuelle gydebanks kommer til at ligge for dybt i forhold til ørredynghens krav til lille vanddybde, og der kan eventuelt samtidig være behov for oprensning af vandløbet. I sådanne situationer kan selektiv grødeskæring, hvor en relativ lav vanddybde bevares i et bredt profil, være et godt alternativ.

De ovennævnte undersøgelser peger samlet set på, at der er stor risiko for, at DFFVa/DFFVø påvirkes negativt i vandløb med grødeskæring. Der er dog begrænset dokumentation for, hvordan grødeskæringen bedst praktiseres for at sikre opfyldelse af fastlagte miljømål i forhold til de to fiskeindeks, da der først er fastsat bindende miljømål med disse indeks i forbindelse med vandområdeplanerne.

Danmarks Sportsfiskerforbund vil i forbindelse med vandløbsvedligeholdelse præcisere, at omkring grødeskæring i vandløb, er det vigtigt at slå fast, at grødeskæring i enhver form alene sker for at forbedre vandløbenes naturgivne evne til at bortlede vand fra arealerne omkring vandløbene. I vandløbene indebærer grødeskæring en negativ påvirkning af planter, smådyr, fisk og de fysiske forhold. Miljøvenlig grødeskæring søger at mindske de negative påvirkninger. Det vil således kunne gavne smådyr, vandplanter og fisk, at der praktiseres miljøvenlig grødeskæring, indtil vandløbene viser tegn på at kunne tåle ophør af grødeskæring.

Forslag til regulativ er modsætningsfyldt og overholder ikke Bekendtgørelse om regulativer for offentlige vandløb - BEK nr. 919 af 27/06/2016

I afsnit 8.4. står følgende:

8.4. Grødeskæring

Terminer og strømrendebredder for grødeskæringen fremgår af tabellen.

Vandløbsmyndigheden kan vælge andre redskaber end angivet i tabellen. Eksempelvis kan grødeskæringen foretages maskinelt, hvis det skønnes nødvendigt af vandløbsmyndigheden.

Det fremgår helt klart af bekendtgørelsens § 3 stk. 1 nr. 2 at vedligeholdelsesarbejdets udførelse skal fremgå. Den formulering der er anvendt, skaber tvivl om grødeskæringen. Er det manuelt, maskinelt eller lidt af hvert?

DSF finder derfor redegørelsen tvivlsom og svært at se hvilke konsekvenser forslaget til regulativ vil have for Gelbæks plante og dyreliv.

Modsætning mellem afsnit 8.2 og 8.4 i forslag til regulativ

8.2. Dødt ved og væltede træer

Dødt ved i og omkring vandløbet skal så vidt muligt blive liggende. Herved øges fødemængden og antallet af levesteder for vandløbets smådyr og fisk.

Tilsvarende kan væltede træer accepteres i et vist omfang, medmindre de medfører en væsentligt påvirkning af vandføringsevnen eller er en trussel mod bygværker, dræn eller lignende.

Beplantning inden for en afstand af 2 m fra vandløbets øverste kant må ikke fjernes uden vandløbsmyndighedens godkendelse.

8.4. Grødeskæring

Terminer og strømrendebredder for grønnskæringen fremgår af tabellen. Vandløbsmyndigheden kan vælge andre redskaber end angivet i tabellen. Eksempelvis kan grønnskæringen foretages maskinelt, hvis det skønnes nødvendigt af vandløbsmyndigheden.

Den angivne strømrendebredde skal være tilstede umiddelbart efter grønnskæring.

Den afskårne, frit drivende grøde skal optages og føres på land.

I forbindelse med grønnskæringen gennemgås vandløbet og eventuelle nedfaldne grene og lign, der skønnes at være til gene for vandets frie løb, fjernes.

DSF er forvirret. Skal grene og træer have en plads i vandløbet eller skal de fjernes når der skæres grøde?

Redegørelsen er ikke fyldestgørende

I Bekendtgørelse om regulativer for offentlige vandløb - BEK nr. 919 af 27/06/2016 står i § 2. **Vandløbsmyndigheden udarbejder i forbindelse med forslag til regulativ en redegørelse for grundlaget for og konsekvenser af forslaget. Redegørelsen optages som bilag til regulativet.**

s. 9 Bilag IV-arter. Hvorfor er bæklampret ikke nævnt? Det kan endvidere undre at smerling ikke nævnes i redegørelsen.

s. 15 Angives de 5 dispensationssteder uden argumentation.

s. 17 Angives de 5 steder med dispensation til oprensning. I redegørelsen er beskrevet at 4 ligger i toppen af Gelbæk. Det er ikke en korrekt beskrivelse, da 3 ligger på den første kilometer, en mellem 1. og 2. kilometer og den sidste nederst.

Der argumenteres med at vandløbet ikke er formstabilt, som beskrevet i regulativ fra 1996.

Danmarks Sportsfiskerforbund spørger derfor om et vandløb skal være formstabilt? Bliver et vandløb mere stabilt af at blive oprenset?

De øverste §3-dispensationer er meddelt i oktober 2018, hvilket vi finder uforståeligt og ikke god forvaltningspraksis at dispensationer, som skal meddeles for et nyt regulativ skal udarbejdes skal naturligvis ikke gives i en spredt orden.

s. 18 "I den grødefri situation" - efter grødeskæringsbeskrivelsen skal der ikke skæres grøde med mindre det dækker hele vandløbet, og da kan op til 2/3 af bund bredden skæres. Manningtallet 22 er da ikke på nogen måde skånsom, og kan det passe at dette tal skal være målet for vandførings- evnen for et naturvandløb?

s. 21 her beskrives grødeskæringskriteriet og oprensingskriteriet (hævning af teoretisk vandspejl med 15 cm)

s. 22 "ingen konsekvenser for vandafledning og miljø". Eftersom vandløbet ikke lever op til målsæt- ningen, er det så ikke netop vedligeholdelsen, der skal ses på? Skal en mere skånsom vedligehol- delse ikke være det, der hæver miljøtilstanden i dette "naturvandløb"?

Danmarks Sportsfiskerforbund finder ikke redegørelsen fyldestgørende. Konklusionen om at regu- lativrevisionen IKKE har konsekvenser for hverken afvandingsmæssige- eller miljømæssige forhold er vi meget uenige i.

Det er på ingen måde godtgjort at dispensation til opgravning 5 steder i Gelbæk og en mulighed for maskinel grødeskæring ikke vil hindre målopfyldelse samt forringe tilstanden i vandløbet, der med gældende regulativ ikke er i god tilstand.

Med venlig hilsen

Lars Brinch Thygesen

Natur- og Miljøkonsulent